

บันทึก

เรื่อง การตีความเกี่ยวกับเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๐๐
(กรณีการถือหุ้นของกรรมการบริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด)

กระทรวงพาณิชย์ได้มีหนังสือ ที่ พณ. ๐๔๐๗/๕๗๔๗ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๙ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๐๐ ความว่า ตามที่กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศใช้เงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๐๐ ควบคุมบริษัทจำกัดที่ประกอบกิจการคลังสินค้าแล้วนั้น บริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด ได้มาขอจัดตั้งเป็นผู้ประกอบกิจการคลังสินค้า แต่มีปัญหาในเรื่องการถือหุ้นของกรรมการบริษัทดังกล่าว คือ บริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด มีหุ้นจดทะเบียนทั้งสิ้น ๘๐,๐๐๐ หุ้น จากการตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนถือหุ้นของกรรมการบริษัทซึ่งมีอยู่ ๔ คน คือ (๑) นายยูนิโร นิชิโน ถือหุ้น ๑ หุ้น (๒) นายเด่นศักดิ์ ประดิธนาฤทธิ์ ถือหุ้น ๔,๐๐๓ หุ้น (๓) นายชินโนบุ โยชิมิแน ถือหุ้น ๑ หุ้น (๔) นางคาสุโกะ สุรสิทธิ์เสวี ถือหุ้น ๑ หุ้น รวม ๔,๐๐๓ หุ้น รวมกรรมการถือหุ้นทั้งหมดเป็นร้อยละ ๕.๐๐๔ ดังนั้น การถือหุ้นของกรรมการบริษัทฯ จึงมีไม่ครบจำนวนตามที่เงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๐๐ กำหนดไว้ในข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง ที่ระบุว่า “กรรมการของบริษัทผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าต้องถือหุ้นของบริษัทรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ ๑/๓ ของหุ้นที่จดทะเบียนไว้” เมื่อเป็นเช่นนี้ กระทรวงพาณิชย์จึงได้มีการทักท้วงบริษัทไป แต่ในเรื่องนี้ปรากฏว่า บริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ซึ่งถือหุ้นของบริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด จำนวน ๓๖,๗๙๔ หุ้น กลับทำหนังสือมอบอำนาจให้นายยูนิโร นิชิโน ซึ่งเป็นกรรมการคนหนึ่งของบริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด เป็นตัวแทนเพื่อดำเนินการใดๆ แทนบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ในการออกเสียงใช้สิทธิของบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ตลอดไปตราบเท่าที่นายยูนิโร นิชิโน ยังคงเป็นกรรมการของบริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด อยู่

กระทรวงพาณิชย์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นายยูนิโร นิชิโน กรรมการของบริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด มีหุ้นส่วนตัวเพียง ๑ หุ้น และจะใช้สิทธิในการถือหุ้นแทนบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ซึ่งเป็นนิติบุคคล จำนวน ๓๖,๗๙๔ หุ้น เพื่อรวมหุ้นให้ได้ครบตามเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๐๐ ข้อ ๑๐ นั้น ยังมีปัญหา กระทรวงพาณิชย์จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า การนับจำนวนหุ้นของกรรมการในบริษัทผู้ประกอบกิจการคลังสินค้านั้นต้องเป็นหุ้นของกรรมการโดยตรง หรือจะรวมถึงการใช้สิทธิในการถือหุ้นแทนนิติบุคคลอื่นได้ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหาเรื่องนี้ และฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงพาณิชย์แล้ว มีความเห็นดังนี้

ปัญหาที่พึงพิจารณาในเบื้องต้นก็คือ เงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๐๐ ที่ใช้ควบคุมผู้ประกอบการคลังสินค้าอยู่ในขณะนี้ยังมีผลใช้บังคับหรือไม่ เพราะกฎหมายแม่บทที่ให้อำนาจกำหนดเงื่อนไขดังกล่าว คือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน ได้ถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ แล้ว แต่โดยที่ข้อ ๑๙ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ นั้นเอง ได้กำหนดไว้ว่า “บรรดาเงื่อนไขที่รัฐบาลได้กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน และใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ คงใช้บังคับได้ต่อไป” ดังนั้น จึงเห็นว่าประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ได้รับรองให้เงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๐๐ คงมีผลใช้บังคับได้ต่อไป

ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไปก็คือเรื่องการถือหุ้นของกรรมการของบริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด ในปัญหานี้ ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๐๐ กำหนดไว้ว่า “กรรมการของบริษัทผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าต้องถือหุ้นของบริษัทรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ ๑/๓ ของหุ้นที่จดทะเบียนไว้” ถ้อยคำดังกล่าวได้ระบุไว้ชัดแจ้งว่า กรรมการต้องถือหุ้นของบริษัทรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ ๑/๓ ของหุ้นที่จดทะเบียนไว้ และหากกรณีไม่เป็นไปตามนั้น คือ กรรมการของบริษัทผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าใดถือหุ้นน้อยกว่าที่กำหนดไว้นี้ บริษัทผู้ประกอบกิจการคลังสินค้านั้นอาจต้องได้รับผลตามบทบังคับข้อ ๑๙^๑ แห่งเงื่อนไขฯ คือ อาจถูกสั่งให้เลิกกิจการและถูกเพิกถอนหนังสืออนุญาตได้ เป็นที่เข้าใจได้ว่า เจตนารมณ์ที่กำหนดเงื่อนไขดังกล่าวก็เพื่อให้กรรมการของบริษัทต้องมีหุ้นของตนเองเป็นจำนวนมากพอที่จะให้กรรมการต้องระมัดระวังและรับผิดชอบต่อการดำเนินการของบริษัท มิใช่มีหุ้นเพียงแต่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ถือหุ้นซึ่งอาจถือเพียง ๑ หุ้น อันจะทำให้กรรมการไม่สนใจและขาดความระมัดระวังในการดำเนินการของบริษัท ในกรณีนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด มีหุ้นจดทะเบียน ๘๐,๐๐๐ หุ้น กรรมการของบริษัทมี ๔ คน คือ (๑) นายยูนิโร นิชิโน ถือหุ้น ๑ หุ้น (๒) นายเด่นศักดิ์ ประดิธนายุทธ์ ถือหุ้น ๔,๐๐๐ หุ้น (๓) นายชินโนบุ โยชิมิเน ถือหุ้น ๑ หุ้น และ (๔) นางสาวโกะ สุธิทธิเสวี ถือหุ้น ๑ หุ้น รวมกรรมการ ๔ คน ถือหุ้นรวม ๔,๐๐๓ หุ้น คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้เพียงร้อยละ ๕.๐๐๔ เท่านั้น จึงเห็นได้ว่า การถือหุ้นของกรรมการทั้ง ๔ คนในบริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด แห่งนี้ไม่เป็นไปตามที่เงื่อนไขฯ กำหนด คือ น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ ๑/๓ เป็นการไม่ตรงกับเจตนารมณ์และฝ่าฝืนเงื่อนไขฯ แม้ต่อมาจะปรากฏว่าบริษัทลัคนาวินาสทิก จำกัด ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้น จำนวน ๓๖,๓๙๔ หุ้นอยู่ในบริษัทคลังสินค้าเคมี จำกัด จะได้ทำหนังสือมอบอำนาจให้ นายยูนิโร นิชิโน กรรมการคนหนึ่งของบริษัทคลังสินค้า

^๑ ข้อ ๑๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจอาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าเลิกกิจการและเพิกถอนหนังสืออนุญาตได้ ในกรณีต่อไปนี้

ก. ผู้ประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนี้

ข. การเงินของผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าอยู่ในฐานะที่ไม่มั่นคง หรือเมื่อเห็นว่าการดำเนินการต่อไปจะเกิดผลเสียหายแก่ผู้ฝากสินค้า

เคมี จำกัด ดำเนินการแทนบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ในการออกเสียงใช้สิทธิในหุ้นของบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ตลอดไปตราบเท่าที่นายยูนิโร นิชิโนยังคงเป็นกรรมการของบริษัทลัคนาค้าเคมี จำกัด อยู่ก็ตาม การมอบอำนาจเช่นนั้นเป็นเพียงการตั้งให้นายยูนิโร นิชิโน เป็นตัวแทนของบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ในการใช้สิทธิออกเสียงในฐานะของผู้ถือหุ้นเท่านั้น ซึ่งการมอบอำนาจดังกล่าวอาจจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้ การแต่งตั้งเป็นตัวแทนหาได้ทำให้นายยูนิโร นิชิโน เป็นเจ้าของหุ้นของบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด แต่ประการใดไม่ เมื่อกรณีเป็นดังนี้ นายยูนิโร นิชิโน จึงยังคงมีหุ้นอยู่ในบริษัทลัคนาค้าเคมี จำกัด เพียง ๑ หุ้นเท่าเดิมตามที่ได้จดทะเบียนถือหุ้นไว้ และไม่สามารถนำเอาหุ้น จำนวน ๓๖,๗๙๔ หุ้น ที่ได้รับมอบอำนาจมาจากบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ได้มาอ้างเพื่อใช้สิทธิประการอื่นนอกจากการออกเสียงในฐานะตัวแทนผู้ถือหุ้นของบริษัทลัคนาค้าเคมี จำกัด เพราะในการประชุมคณะกรรมการเพื่อดำเนินกิจการของบริษัทนั้น กรรมการแต่ละคนมีเสียงเพียงหนึ่งเสียง สิทธิออกเสียงในฐานะผู้ถือหุ้นตามที่นายยูนิโร นิชิโนได้รับมอบอำนาจจากบริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด ใช้ได้เฉพาะแต่ในการประชุมผู้ถือหุ้นเท่านั้น อนึ่ง ตามเงื่อนไขข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง ของกระทรวงพาณิชย์ยังมีความหมายชัดด้วยว่า กรรมการของบริษัทจะต้องถือหุ้นในบริษัทในนามของตนเอง คือถือในฐานะบุคคลธรรมดาเท่านั้น เพราะเป็นเรื่องของการกำหนดเงื่อนไขให้กรรมการต้องถือหุ้น หากใช้เป็นเรื่องการใช้สิทธิของผู้ถือหุ้นไม่

อาศัยเหตุดังกล่าวแล้วนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) จึงเห็นว่า การนับจำนวนหุ้นของกรรมการในบริษัทผู้ประกอบกิจการลัคนาค้า (บริษัทลัคนาค้าเคมี จำกัด) ต้องเป็นหุ้นของกรรมการ (นายยูนิโร นิชิโน) โดยตรง ไม่รวมตลอดถึงการใช้สิทธิในการถือหุ้นแทนนิติบุคคล (บริษัทลัคนาวิสาหกิจ จำกัด) อีกด้วย

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภาพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๒๐